

लागु : वि. सं. २०८०

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय

शिक्षाशास्त्र सङ्काय

सत्र प्रणालीमा आधारित शिक्षा स्नातक कार्यक्रम

पाठ्यांश शीर्षक : नेपाली भाषा र व्याकरण

विषय सङ्केत नं. : Nep.Ed. 121

तह : स्नातक

सत्र : द्वितीय

विषयको प्रकृति : सैद्धान्तिक

जम्मा पाठ्यघण्टा : ३

शिक्षण घण्टी : ४५

१. पाठ्यांश परिचय

प्रस्तुत पाठ्यांश शिक्षाशास्त्र सङ्कायको सत्र प्रणाली (आठ सेमेस्टर) मा आधारित बी.एड. कार्यक्रमअन्तर्गत नेपाली शिक्षा मूल विषय लिई अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरूका लागि तयार पारिएको हो । यसबाट विद्यार्थीहरूमा नेपाली भाषा र व्याकरणसम्बन्धी ज्ञान र सिपको विकास गर्ने दृष्टिकोण राखिएको छ ।

२. उद्देश्य

यस पाठ्यांशको अध्ययनपछि विद्यार्थीहरू निम्नलिखित कुरामा सक्षम हुनेछन् :

- क) नेपाली भाषाको उत्पत्ति, विकासक्रम, यसका मोड र विशेषताहरू बताउन,
- ख) नेपाली भाषाको वर्तमान स्थिति र यसका प्रमुख विशेषताको वर्णन गर्न,
- ग) नेपाली भाषामा व्याकरण परम्परा र यसमा देखा परेका मोड र विशेषताको चर्चा गर्न,
- घ) नेपाली वर्णव्यवस्थाको पहिचान गर्न,
- ङ) नेपाली भाषाको शब्दवर्ग, रूपायन र व्युत्पादन व्यवस्थाको चर्चा गर्न,
- च) नेपाली भाषाका वाक्यकोटि, वाक्यका घटक, कार्य र प्रकारको सविस्तार वर्णन गर्न ।

३. विशिष्ट उद्देश्य र विषयवस्तु

विशिष्ट उद्देश्य	विषयवस्तु
क) नेपाली भाषाको उत्पत्तिबारे जानकारी दिन,	एकाइ एक : नेपाली भाषा र व्याकरणको विकासक्रम (पाठ्यघण्टी १०)
ख) नेपाली भाषाको विकासक्रमका सन्दर्भमा प्राचीन, मध्यकालीन र आधुनिक नेपाली भाषाको परिचय दिन,	१.१ नेपाली भाषाको उत्पत्ति : संस्कृत, प्राकृत र अपभ्रंश
ग) नेपाली व्याकरण निर्माणका प्रारम्भिक	१.२ नेपाली भाषाको विकासक्रम : प्राचीन, मध्यकालीन र आधुनिक नेपालीको चिनारी

<p>प्रयासको परिचय दिन, घ) चन्द्रिका व्याकरणको प्रभाव र उपलब्धिको विश्लेषण गर्न, ङ) व्याकरण निर्माणमा भाषावैज्ञानिक पद्धतिका प्रयोग र उपलब्धिको विवेचना गर्न ।</p>	<p>१.३ नेपाली व्याकरण निर्माणका प्रारम्भिक प्रयास : जे. ए. एटनदेखि प्राकृत व्याकरणसम्म १.४ चन्द्रिका व्याकरण : प्रभाव, परम्परा र उपलब्धि १.५ व्याकरण निर्माणमा भाषावैज्ञानिक पद्धतिको प्रयोग र उपलब्धि : शब्द रचना र वर्णविन्यास : भाषावैज्ञानिक पद्धति (२०३६), समसामयिक नेपाली व्याकरण, (२०४९), नेपाली वाक्य व्याकरण (२०५४) ।</p>
<p>(क) भाषिक भेदको परिचय दिन, (ख) भाषा र भाषिका छुट्याउने आधार पहिचान गर्न, (ग) नेपालीका प्रमुख भाषिका र तिनका विशेषता बताउन, (घ) नेपाली भाषाका क्षेत्रीय र सामाजिक भेदको परिचय दिन र तिनका विशेषता बताउन, ङ) भाषाका अन्य भेदको पहिचान गर्न ।</p>	<p>एकाइ दुई : नेपाली भाषाका भाषिक भेद (पाठ्यघन्टी ७) २.१. भाषिक भेदको परिचय २.२ भाषा र भाषिका छुट्याउने आधार २.३ भाषिक भेदका प्रकार २.३.१ नेपाली भाषाका क्षेत्रीय भेद र तिनका विशेषता २.३.२ नेपाली भाषामा सामाजिक भेद र तिनका विशेषता २.३.३ अन्य भेद : कालगत, माध्यमगत, प्रसङ्गगत र विषयगत भेद ।</p>
<p>(क) नेपाली उच्चार्य र लेख्य वर्णमालाको पहिचान गर्न, (ख) नेपाली मूल स्वर, द्विस्वर र व्यञ्जन वर्णको संयुक्तताको स्थिति पहिचान गर्न, (घ) नेपाली अक्षरको परिचय र अक्षर छुट्याउने आधार पहिचान शब्दहरूको गरी अक्षरीकरण गर्न ।</p>	<p>एकाइ तीन : नेपाली वर्णव्यवस्था (पाठ्यघन्टी ५) ३.१. नेपाली उच्चार्य र लेख्य वर्णमाला ३.२ नेपाली भाषाका मूल स्वर र द्विस्वर ३.३ नेपाली व्यञ्जन वर्णहरूको संयुक्तता ३.४ अक्षर र अक्षर छुट्याउने आधार ३.५. नेपाली शब्दहरूमा अक्षरीकरणको स्थिति ।</p>

<p>(क) शब्दवर्गको परिचय दिई यिनका प्रकार्य र प्रकार बताउन,</p> <p>(ख) नाम, सर्वनाम, विशेषण र क्रियापदको रूपायन प्रक्रिया बताउन,</p> <p>(ग) उपसर्ग, परसर्ग (कृत, तद्धित र नामधातु), समास तथा द्वित्वका आधारमा हुने व्युत्पादन प्रक्रियाको जानकारी दिन,</p> <p>(घ) तत्सम र तद्भव सन्धिको प्रक्रिया बताउन र पहिचान गर्न ।</p>	<p>एकाइ ४ : शब्दवर्ग, रूपायन र व्युत्पादन प्रक्रिया (पाठ्यघन्टी ९)</p> <p>४.१ शब्दवर्ग, यिनका प्रकार्य र प्रकार</p> <p>४.२ नाम, सर्वनाम, विशेषण र क्रियापदको रूपायन</p> <p>४.३ व्युत्पादन प्रक्रिया :</p> <p>४.३.१ उपसर्ग, परसर्ग : कृत, तद्धित र नामधातु</p> <p>४.३.२ समास र द्वित्व</p> <p>४.३.३ सन्धिप्रक्रिया : तत्सम र तद्भव ।</p>
<p>(क) लिङ्ग, वचन, पुरुष र आदरबाट हुने सङ्गतिको वर्णन गर्न,</p> <p>(ख) क्रियाका काल, पक्ष, भाव, अकरण, वाच्य र प्रेरणार्थकका आधारमा वाक्यनिर्माणमा देखा पर्ने परिवर्तनको वर्णन गर्न,</p> <p>(ग) नेपाली वाक्यमा पदक्रमको स्थिति बताउन ।</p>	<p>एकाइ ५ : नेपाली भाषाका वाक्यकोटिहरू (पाठ्यघन्टी ७)</p> <p>५.१ सङ्गति : लिङ्ग, वचन, पुरुष, आदर</p> <p>५.२ क्रियाका काल, पक्ष, भाव, अकरण, वाच्य र प्रेरणार्थक</p> <p>५.३ पदक्रमको स्थिति ।</p>
<p>(क) पदावली, यसको संरचना र प्रकारसहित वाक्यका घटकको परिचय दिन,</p> <p>(ख) वाक्यात्मक कार्यका लागि कर्ता, कर्म, पूरक, क्रियापद र क्रियायोगिकको स्थिति पहिल्याउन,</p> <p>(ग) कारकको परिचय दिई यसका प्रकार बताउन,</p> <p>(घ) विभक्ति र तिनका कार्यको जानकारी दिन र तिनमा सरल र</p>	<p>एकाइ छ : वाक्यका कार्य र प्रकार (पाठ्यघन्टी ७)</p> <p>६.१ वाक्यात्मक कार्य : कर्ता, कर्म, पूरक, क्रियापद र क्रियायोगिक</p> <p>६.२ कारक र यसका प्रकार</p> <p>६.३ विभक्ति र यिनको कार्य, विभक्तिमा सरल र तिर्यकीकरणको स्थिति</p> <p>६.४ वाक्यका संरचनात्मक प्रकार : सरल, संयुक्त र मिश्र/संश्लिष्ट वाक्यहरू छुट्याउने आधार ।</p>

तिर्यकीकरणको स्थिति पहिल्याउन, ड) वाक्यका प्रकार बताई सरल, संयुक्तमिश्र/संश्लिष्ट वाक्यहरू छुट्याउने आधारहरू पहिचान गर्न ।	
---	--

४. शिक्षण प्रक्रिया

प्रस्तुत पाठ्यांश मुख्यतः सैद्धान्तिक प्रकृतिको भएकाले यसको शिक्षणमा व्याख्यान, प्रश्नोत्तर, प्रदर्शन, छलफल, परियोजना, पुस्तकालय कार्य, खोज, कक्षा प्रस्तुति जस्ता विभिन्न विधि अवलम्बन गरिनेछ । शिक्षण कार्यमा यथेष्ट उदाहरणहरूको उपयोगमा र विद्यार्थीहरूको सहभागितामा जोड दिइनेछ । नेपाली भाषा र व्याकरणका विविध पक्षको सविस्तृत जानकारी यसमा अपेक्षित भएकाले सोअनुरूपका पाठ्यसामग्री र पाठपत्रहरूको पठन र छलफलमा विशेष ध्यान दिनुपर्नेछ ।

५. आन्तरिक मूल्याङ्कन ४०%

यस पाठ्यांशको आन्तरिक मूल्याङ्कन शिक्षकद्वारा निम्न गतिविधिहरूको आधारमा सञ्चालन गरिनेछ :

क) कक्षा गतिविधिहरूमा उपस्थिति र सहभागिता : $५+५ = १०$ अङ्क

ख) मूल्याङ्कन (असाइनमेन्ट) १ : प्रतिविम्बात्मक टिप्पणीहरू (रिफ्ल्याक्स नोट) र कक्षा प्रस्तुतीकरण : $५+५=१०$ अङ्क (प्रत्येक एकाइको अन्तमा शिक्षकले दिएका २ देखि ४ प्रश्नमा प्रतिविम्बात्मक टिप्पणीहरू र तीमध्ये कुनै दुईको प्रस्तुतीकरण)

ग) मूल्याङ्कन (असाइनमेन्ट) २ : अध्ययनपत्र, निबन्ध, परियोजना र अन्तर्वार्ता : $५+५ = १०$ अङ्क (विद्यार्थीहरूले छानेका तथा शिक्षक एव. अन्तर्वार्ताद्वारा अनुमोदित गरिएका विषयहरूमा तार्किक निबन्ध, अध्ययनपत्र वा परियोजना)

घ) मध्यसत्र परीक्षा : १० अङ्क

६. बाह्य मूल्याङ्कन ६०%

यस पाठ्यांशको सत्रको अन्त्यमा परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयले निम्नानुसार बाह्य मूल्याङ्कनमा आधारित लिखित परीक्षा सञ्चालन गर्नेछ :

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने प्रश्नहरू	जम्मा	जवाफ दिनु पर्ने प्रश्नहरूको संख्या र छुट्याइएको अंक	कुल पूर्णाङ्क
समूह 'क' बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू	१० ओटा प्रश्न		१०×१	१०

समूह 'ख' सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरू	दुइटा अथवासहित ६ ओटा प्रश्न	६×५	३०
समूह 'ग' लामो उत्तरात्मक प्रश्नहरू	एउटा अथवासहित २ ओटा प्रश्न	२×१०	२०

७. सन्दर्भ सामग्री

क) प्रमुख पुस्तक

अधिकारी, हेमाङ्गराज (२०४९), *समसामयिक नेपाली व्याकरण*, विद्यार्थी पुस्तक भण्डार । (एकाइ ३, ४, ५ र ६ का लागि)

गौतम, देवीप्रसाद (२०४९), *नेपाली भाषा परिचय*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १, २ र ३ का लागि) ।

पाण्डे, हेमराज (२०५१), *गोरखा भाषा चन्द्रिका व्याकरण*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १, २ र ३ का लागि)

रेग्मी, चूडामणि उपाध्याय (२०२५), *नेपाली भाषाको उत्पत्ति*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १, २ र ३ का लागि)

शर्मा, सोमनाथ (२०४०), *मध्यचन्द्रिका*, साभा प्रकाशन । (एकाइ ३, ४, ५ र ६ का लागि)

शर्मा, सुकुम (२०५६). *नेपाली व्याकरणको ऐतिहासिक सर्वेक्षण*. साभा प्रकाशन (एकाइ १ का लागि)

ख) सहायक पुस्तक

खतिवडा, लयप्रसाद (२०७५), *नेपाली भाषा र व्याकरण*, स्वयम् ।

खनाल, मोहनप्रसाद (२०६८), *नेपाली भाषाका हजार वर्ष*, राइनो पब्लिकेसन ।

अनिवार्य नेपाली शिक्षण निर्देशन (२०३६), त्रि. वि. पाठ्यक्रम विकास केन्द्र ।

पोखरेल, बालकृष्ण (२०२५), *पाँच सय वर्ष*, साभा प्रकाशन ।

पोखरेल, माधवप्रसाद (२०५४), *नेपाली वाक्यव्याकरण*, एकता बुक्स ।

बराल,टीकादत्त (२०६८), *तत्सम नेपाली शब्दकोश*, विद्यार्थी पुस्तक भण्डार ।

शर्मा, मोहनराज (२०३६), *शब्द रचना र वर्णविन्यास : भाषा वैज्ञानिक पद्धति*, त्रि. वि. पाठ्यक्रम विकास केन्द्र

सुदूरपश्चिम विश्वविद्यालय
शिक्षाशास्त्र सङ्काय

लागु : वि. सं. २०८०

सत्र प्रणालीमा आधारित नेपाली शिक्षा स्नातक कार्यक्रम

पाठ्यांश शोषक : नेपाली उपन्यास

विषय सङ्केत नं. : Nep.Ed. 122

तह : स्नातक

सत्र : द्वितीय

विषयको प्रकृति : सैद्धान्तिक

जम्मा पाठ्यघण्टा : ३

शिक्षण घण्टी : ४५

१. पाठ्यांश परिचय

प्रस्तुत पाठ्यांश शिक्षाशास्त्र सङ्कायको सत्र प्रणाली (आठ सेमेस्टर) मा आधारित बी.एड. कार्यक्रमको नेपाली शिक्षा मूल विषय लिई अध्ययन गर्न चाहने विद्यार्थीहरूका लागि तयार पारिएको हो । उपन्याससम्बन्धी सैद्धान्तिक ज्ञान, नेपाली उपन्यासको विकासक्रमको ज्ञानका साथै निर्धारित उपन्यासकारका प्रवृत्तिहरूको पहिचान, विश्लेषण र तिनका निर्धारित उपन्यासको विधातात्त्विक विश्लेषणका साथै विशिष्ट पङ्क्तिहरू व्याख्या गर्ने सिपको विकास गर्ने दृष्टिकोण राखिएको छ ।

२. साधारण उद्देश्य

प्रस्तुत पाठ्यांशका अन्तमा विद्यार्थीहरू निम्नलिखित कार्य गर्न सक्षम हुनेछन् :

१. उपन्यासको सैद्धान्तिक परिचय दिन,
२. नेपाली उपन्यासको विकासक्रम, त्यसका मोड र धारागत प्रवृत्तिको वर्णन गर्न,
३. नेपाली उपन्यासका उत्तरवर्ती प्रयोग र प्रवृत्तिहरू पहिल्याउन,
४. नेपाली उपन्यासका प्रवृत्तिगत विशेषता ठम्याउन,
५. निर्धारित उपन्यासहरूको आस्वादन, बोध तथा विवेचना गर्न ।

३. विशिष्ट उद्देश्य तथा पाठ्यविषय

विशिष्ट उद्देश्य	पाठ्यविषय
क) उपन्यासको सैद्धान्तिक परिचय दिन, ख) उपन्यासका संरचनात्मक तत्त्वहरूको वर्णन गर्न, ग) विभिन्न आधारमा उपन्यासको वर्गीकरण गर्न, घ) अन्य विधासँग उपन्यासको सम्बन्ध बताउन ।	एकाइ एक : उपन्यास सिद्धान्त (पाठ्यघण्टी-७) १.१ उपन्यासको परिचय तथा परिभाषा १.२ उपन्यासको विधागत स्वरूप १.३ उपन्यासका संरचनात्मक तत्त्वहरू १.४ उपन्यासको वर्गीकरण : विषयवस्तुगत र तत्त्वप्रधानतागत) १.५ अन्य विधा (कथा, जीवनी नाटक र महाकाव्य)

	सँग उपन्यासको सम्बन्ध ।
<p>क) आधुनिक नेपाली उपन्यासको पृष्ठभूमिको वर्णन गर्न,</p> <p>ख) आधुनिक नेपाली उपन्यासका धारागत प्रवृत्ति पहिचान गरी तिनका विशेषता पहिल्याउन,</p> <p>ग) प्रयोगवादोत्तर प्रवृत्तिको परम्पराको निरन्तरता र नवप्रयोगशीलताका विशेषता पहिल्याउन,</p> <p>घ) डायस्पोरिक उपन्यासका प्रवृत्ति पहिचान गरी तिनका विशेषता बताउन ।</p>	<p>एकाइ दुई : नेपाली उपन्यासको विकासक्रमको रूपरेखा (पाठ्यघन्टी-८)</p> <p>२.१ आधुनिक नेपाली उपन्यासको पृष्ठभूमि (प्राथमिक र माध्यमिक कालीन चेष्टा)</p> <p>२.२ आधुनिक काल :</p> <p>२.२.१ प्रमुख धारागत (सामाजिक यथार्थवादी, स्वच्छन्दतावादी, मनोविश्लेषणात्मक, प्रगतिवादी, प्रयोगवादी) प्रवृत्ति</p> <p>२.२.२ प्रयोगवादोत्तर प्रवृत्ति : परम्पराको निरन्तरता र नवप्रयोगशीलता</p> <p>२.२.३ डायस्पोरिक उपन्यासका प्रवृत्ति पहिचान ।</p>
<p>क) निर्धारित उपन्यासकारहरूको परिचय दिन,</p> <p>ख) निर्धारित उपन्यासकारहरूका प्रवृत्तिगत विशेषताहरू पहिल्याउन,</p> <p>ग) विभिन्न कोणबाट निर्धारित उपन्यासहरूको विश्लेषण गर्न,</p> <p>घ) उपन्यासका विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या गर्न ।</p>	<p>एकाइ तीन : आधुनिक नेपाली उपन्यासका प्रमुख उपन्यासकार र तिनका निर्धारित उपन्यासको विवेचना -१ (पाठ्यघन्टी-१२)</p> <p>३.१ उपन्यासकार लैनसिंह बाड्देल र उनको 'मुलुक बाहिर' उपन्यास</p> <p>३.१.१ उपन्यासकार बाड्देलको परिचय र प्रवृत्तिगत विशेषताहरू</p> <p>३.१.२ 'मुलुक बाहिर' उपन्यासको संरचना, कथानक, चरित्र, पर्यावरण, सारवस्तु, भाषाशैली र शीर्षक सार्थकताको कोणबाट व्याख्या विश्लेषण</p> <p>३.१.३ विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या (पूर्वसन्दर्भ, अन्तर्वस्तु, भाषा आदि) ।</p> <p>३.२ उपन्यासकार विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला र उनको 'नरेन्द्र दाइ' उपन्यास</p> <p>३.२.१ उपन्यासकार कोइरालाको परिचय र</p>

	<p>प्रवृत्तिगत विशेषताहरू</p> <p>३.२.२ 'नरेन्द्र दाइ' उपन्यासको संरचना, कथानक, चरित्र, पर्यावरण, सारवस्तु, भाषाशैली र शीर्षक सार्थकता कोणबाट व्याख्या विश्लेषण</p> <p>३.२.३ विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या (पूर्वसन्दर्भ, अन्तर्वस्तु, भाषा आदि) ।</p>
<p>क) निर्धारित उपन्यासकारहरूको परिचय दिन,</p> <p>ख) निर्धारित उपन्यासकारहरूका प्रवृत्तिगत विशेषताहरू पहिल्याउन,</p> <p>ग) विभिन्न कोणबाट निर्धारित उपन्यासको विश्लेषण गर्न,</p> <p>घ) उपन्यासका विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या गर्न ।</p>	<p>एकाइ चार : आधुनिक नेपाली उपन्यासको प्रमुख उपन्यासकार र तिनका निर्धारित उपन्यासको विवेचना-२ (पाठ्यघन्टी-१२)</p> <p>४.१ उपन्यासकार पारिजात र उनको 'अनिदो पहाडसँगै' उपन्यास</p> <p>४.१.१ उपन्यासकार पारिजातको परिचय र प्रवृत्तिगत विशेषताहरू</p> <p>४.१.२ 'अनिदो पहाडसँगै' उपन्यासको संरचना, कथानक, चरित्र, पर्यावरण, सारवस्तु, भाषाशैली र शीर्षक सार्थकताको कोणबाट व्याख्या विश्लेषण</p> <p>४.१.३ विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या (पूर्वसन्दर्भ, अन्तर्वस्तु, भाषा आदि) ।</p> <p>४.२ उपन्यासकार नयनराज पाण्डे र उनको 'उलार' उपन्यास</p> <p>४.२.१ उपन्यासकार पाण्डेको परिचय र प्रवृत्तिगत विशेषताहरू</p> <p>४.२.२ 'उलार' उपन्यासको संरचना, कथानक, चरित्र, पर्यावरण, सारवस्तु, भाषाशैली र शीर्षक सार्थकता कोणबाट व्याख्या विश्लेषण</p> <p>४.२.३ विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या (</p>

	पूर्वसन्दर्भ, अन्तर्वस्तु, भाषा आदि) ।
क) राजवको परिचय र प्रवृत्तिगत विशेषताहरू पहिल्याउन, ख) विभिन्न कोणबाट 'मोटेल अमेरिका' उपन्यासको विश्लेषण गर्न, ग) उक्त उपन्यासका विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या गर्न ।	एकाइ पाँच : डायस्पोरिक उपन्यासकार राजव र उनको 'मोटेल अमेरिका' उपन्यास (पाठ्यघन्टी ६) ५.१ उपन्यासकार राजवको परिचय र प्रवृत्तिगत विशेषताहरू ५.२ 'मोटेल अमेरिका' उपन्यासको संरचना, कथानक, चरित्र, पर्यावरण, सारवस्तु, भाषाशैली र शीर्षक सार्थकता कोणबाट व्याख्या विश्लेषण ५.३ विशिष्ट पङ्क्तिहरूको व्याख्या (पूर्वसन्दर्भ, अन्तर्वस्तु, भाषा आदि ।

४. शिक्षण प्रक्रिया

प्रस्तुत पाठ्यांशको शिक्षणमा आवश्यकताअनुसार आदर्श वाचन, व्याख्यान, छलफल, प्रश्नोत्तर, कक्षाकार्य, परियोजना कार्य, कक्षा प्रस्तुति, समस्या समाधान, खोज आदि विभिन्न प्रक्रिया अवलम्बन गरिनेछ । शिक्षणका क्रममा पर्याप्त दृष्टान्त र विद्यार्थी सहभागितामा जोड दिइनेछ ।

५. आन्तरिक मूल्याङ्कन ४०%

यस पाठ्यांशको आन्तरिक मूल्याङ्कन शिक्षकद्वारा निम्न गतिविधिहरूको आधारमा सञ्चालन गरिनेछ :

- क) कक्षा गतिविधिहरूमा उपस्थिति र सहभागिता : $५+५ = १०$ अङ्क
- ख) मूल्याङ्कन (असाइनमेन्ट) १ : प्रतिविम्बात्मक टिप्पणीहरू (रिफ्ल्याक्स नोट) र कक्षा प्रस्तुतीकरण : $५+५=१०$ अङ्क (प्रत्येक एकाइको अन्तमा शिक्षकले दिएका २ देखि ४ प्रश्नमा प्रतिविम्बात्मक टिप्पणीहरू र तीमध्ये कुनै दुईको प्रस्तुतीकरण)
- ग) मूल्याङ्कन (असाइनमेन्ट) २ : अध्ययनपत्र, निबन्ध, परियोजना र अन्तर्वार्ता : $५+५ = १०$ अङ्क (विद्यार्थीहरूले छानेका तथा शिक्षक एव. अन्तर्वार्ताद्वारा अनुमोदित गरिएका विषयहरूमा तार्किक निबन्ध, अध्ययनपत्र वा परियोजना)
- घ) मध्यसत्र परीक्षा : १० अङ्क

६. बाह्य मूल्याङ्कन ६०%

यस पाठ्यांशको सत्रको अन्त्यमा परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयले निम्नानुसार बाह्य मूल्याङ्कनमा आधारित लिखित परीक्षा सञ्चालन गर्नेछ :

प्रश्नका प्रकारहरू	सोधिने जम्मा प्रश्नहरू	जवाफ दिनु पर्ने प्रश्नहरूको संख्या र छुट्याइएको अंक	कुल पूर्णाङ्क
समूह 'क' बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू	१० ओटा प्रश्न	१०×१	१०
समूह 'ख' सङ्क्षिप्त उत्तरात्मक प्रश्नहरू	दुइटा अथवासहित ६ ओटा प्रश्न	६×५	३०
समूह 'ग' लामो उत्तरात्मक प्रश्नहरू	एउटा अथवा सहित २ ओटा प्रश्न	२×१०	२०

७. सन्दर्भ सामग्री

क) पाठ्यपुस्तकहरू

१. कोइराला, विश्वेश्वरप्रसाद (२०२७), *नरेन्द्र दाइ*, साभा प्रकाशन । (एकाइ ३ का लागि)
२. पाण्डे, नयनराज (२०५५), *उलार*, तन्नेरी प्रकाशन । (एकाइ ४ का लागि)
३. राजव (२०६७), *मोटेले अमेरिका*, साभा प्रकाशन । (एकाइ ५ का लागि)
४. वाङ्देले, लैनसिंह (२०५४), *मुलुक बाहिर दसौं सं*, रत्न पुस्तक भण्डार । (एकाइ ३ का लागि)
५. पारिजात (२०३९), अनिदो पहाडसँगै, सङ्कल्प प्रकाशन । (एकाइ ४ का लागि)

ख) सन्दर्भ पुस्तकहरू

१. आचार्य, सुषमा (२०५८), *लैनसिंह वाङ्देलेका औपन्यासिक कृतिको मूल्याङ्कन*, पदमकुमार आचार्य । (एकाइ ३ का लागि)
२. खतिवडा, लयप्रसाद (२०७६), *उपन्यास सिद्धान्त, विकासक्रम र आधुनिक नेपाली उपन्यास र उपन्यासकार*, इन्टेलेक्च्युयल बुक प्यालेस । (सबै एकाइका लागि)
३. दाहाल, दुर्गाप्रसाद, (२०६६), *नरेन्द्रदाइ उपन्यासको शैलीवैज्ञानिक अध्ययन*, लेखक स्वयम् । (एकाइ ३ का लागि)
४. प्रधान, कृष्णचन्द्रसिंह (२०३६), *नेपाली उपन्यास र उपन्यासकार*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १ र २ का लागि)
५. बराल, ऋषिराज (२०६५), *उपन्यासको सौन्दर्यशास्त्र*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १ र २ का लागि)
६. बराल, कृष्णहरि र एटम, नेत्र (२०५६), *उपन्यास सिद्धान्त र नेपाली उपन्यास*, साभा प्रकाशन । (सबै एकाइका लागि)
७. लामिछाने, यादवप्रकाश (२०६३), *आधुनिक नेपाली उपन्यासमा विसङ्गति बोध*, विद्यार्थी पुस्तक भण्डार । (एकाइ ३ का लागि)
८. राई, इन्द्रबहादुर (२०३९), *नेपाली उपन्यासका आधारहरू*, साभा प्रकाशन । (एकाइ १ र २ का लागि)
९. सुवेदी, राजेन्द्र (२०५३), *नेपाली उपन्यास परम्परा र प्रवृत्ति*, भूमिका प्रकाशन । (एकाइ १ र २ का लागि)